

# Det forår da tyskerne ikke kom

Af Caroline E. Larsen

2020 skulle være mange ting. Det skulle være året, hvor 100-året for Genforeningen, 80-året for Danmarks besættelse og 75-året for Danmarks befrielse skulle markeres. Fælles for disse begivenheder var det tyske fjendebillede: det skulle fejres, at sønderjyderne kom ud af det tyske

jerngreb, vi skulle mindes de mørke år, da tyskerne besatte os, og vi skulle fejre befrielsen, da de endelig forsvandt. Narrativet var klart!<sup>1</sup>

Men så ramte COVID-19. Danmark lukkede: *Bliv hjemme! Brug håndsprit! Hold afstand!*

*Skilte i massevis er blevet produceret hele året. De første så sådan ud og blev sat op ved samtlige Ringkøbing-Skjern Museums besøgssteder, her ved Bork Vikingehavn.*



## Corona kommer til Vestjylland

For at forstå, hvordan Coronakrisen ramte Ringkøbing-Skjern Museum, er det rart at vide lidt mere om os. Og selvom denne årbogs læsere formentlig allerede kender til os, tillader jeg mig alligevel lige at skitsere museet:

Museets mange besøgssteder ligger hele vejen rundt om Ringkøbing Fjord, fra Bork Vikingehavn i syd, via Lyngvig Fyr, der spejder ud over Vesterhavet, til Kaj Munks Præstegård i nord. I 2019 slog vi endnu en gang besøgsrekord med over 226.000 gæster, og selvom vi byder gæster fra både ind- og udland velkommen hver dag, finder især mange tyskere vej til den LEVENDE HISTORIE.

Danmark lukkede i marts 2020, og de danske museer lukkede også. For flere af landets mindre museer, hvis økonomi afhænger af statsstøtte, betød nedlukningen af landet og de manglende gæster ikke nødvendigvis så meget – økonomisk! Men et museum er sat i verden for at formidle fortiden for sine gæster, så kan gæsterne ikke komme, er det i bund og grund ikke et museum.

Forskellene i finansiering blev tydelige, for et museums evne til at tjene egne penge kom pludselig til at betyde alt – og vel at mærke noget negativt! Landets største museer, inkl. de to museer der samarbejder om denne årbog, var pludselig i knibe. Publikumssucceser, der har gjort, at nogle museer er mere selvstændige end andre og selv står for langt størstedelen af deres økonomi, måtte se langt efter hjælp i modsætning til de museer, hvis økonomi afhænger af statsstøtte. Hjælpepakker for disse museer blev sat i værk, men... .. tilbage stod de store museer og ventede.

### “I skal sendes hjem...”

I slutningen af marts blev der endelig åbnet en dør; de store kulturinstitutioner kunne nu også få en bid af hjælpepakkerne, hvis man altså sendte sine medarbejdere hjem. Og hvor hyggeligt det end måtte lyde at have tid til at nyde foråret og gå i haven, så betød det, at de hjemsendte medarbejdere intet – som i absolut intet – arbejdsrelateret



Coronavenligt tv-indslag på TV MidtVest, optaget i Holstebro Museums udstilling, om Ringkøbing-Skjern Museums Coronainsamling.

måtte lave. Om det var Moesgaard eller Den Gamle By, der først sendte størstedelen af deres medarbejdere hjem, kan jeg ikke huske. Men jeg kan huske følelsen! Vi sad allerede derhjemme, vi måtte stadig arbejde, men vi måtte ikke fysisk komme på museet af frygt for smitte. Så da direktør ved Ringkøbing-Skjern Museum, Mette Bjerrum Jensen, facetimedede mig en sen eftermiddag og meddelte, at “Du og størstedelen af dine kolleger skal hjemsendes” var det ikke en overraskelse – men stadig et chok!

## Coronakrisen på vestjysk

Hvad der helt personligt også ærgrede mig, udover at vi ikke måtte arbejde, var, at historikeren i mig hurtigt havde tænkt, at vi var ved at skrive historie, og at vi derfor skulle i gang med at indsamle og gemme! Vi havde lige nået at begynde museets indsamling til “Coronakrisen på vestjysk” – sendt pressemeddelelser og opslag på de sociale medier afsted, hvori vi efterlyste genstande, billeder mv., der kunne vise, hvordan Coronakrisen påvirkede vestjyderne og



turisterne i Ringkøbing-Skjern Kommune. Hjemsendelsen betød at jeg måtte overlade indsamlingen til en god kollega og blot se med fra sidelinjen. Dog nåede jeg lige at medvirke i det mest Coronavenlige indslag, man kan tænke sig til TV MidtVest.



*Flot fyr søger mage! For at råbe politikere og gæster op lavede vi en "Tinderprofil" til museets største besøgssted, Lyngvig Fyr.*

## Det forår, der blev til den sommer, hvor tyskerne (måske) ikke kom

Et lukket Ringkøbing-Skjern Museum, hvor de fleste ansatte var blevet sendt hjem, betød udsigten til et underskud på 1,2 millioner kr. Og en sommer uden tyske turister, med nye restriktioner, gav en forventning om stigning i underskuddet på op til 6 millioner kr. i 2020.

Heldigvis begyndte Danmark at lukke op igen. Til at starte med kun nationalt, men ligesom mange kærestepar, der savnede en på den anden side af grænsen,<sup>2</sup> savnede vi vores tyske gæster. Så meget at vi sendte vores flotte fyr(tårn) på datingsitet Tinder – men naturligvis var det udelukkende på museets sociale medier, man kunne se fyrets datingside – så gæster (og politikere!) kunne se, at de udenlandske gæster var savnede!

Så ramte vi en mærkedag! Den skulle have være brugt til at fejre 100-året for sønderjydernes tilbagevenden til dansk suverænitet; i stedet blev 15. juni 2020 den dag, tyskerne endelig kom tilbage!

Tyskerne, som vi i danskernes egne fortællinger ofte ser som skurke, kunne igen køre over grænsen. Det var alt afgørende for museerne langs den jyske vestkyst. Tyskerne var nu ikke længere skurken i historien, men børnefamilier på vej mod Vesterhavet, sommerhus og masser af ture på museum. Sommeren 2020 så ud til at være reddet!

## Sommeren 2020

Men selvom tyskerne endelig "invaderede" os (igen), har sommeren ikke været som forventet. Ikke engang som forventet i foråret.

"Omstillingsparat" – et klichéfyldt ord der aldrig har virket så relevant som nu. Sommeren føltes som at gå fra 0-100 – den ene dag efter den anden. Fra at være lukket og hjemsendt, med dertil hørende frygt for at miste sit job og for en usikker fremtid, til igen at kunne byde gæster velkommen.

Til at gå ind i en anderledes hverdag, der nærmest hver dag var helt ny! Nye retningslinjer. Nyt billetsystem. Nye

skilte. Nye vaner. Og ikke mindst nye gæster, for de lukkede grænser og frygten for smitte betød, at mange danskere valgte at holde deres sommerferie i Danmark – også selv om grænserne efterhånden åbnede. Det betød, at der blev talt langt mere dansk – hovedsageligt sjællandsk – blandt vores gæster, end vi er vant til i højsæsonen. Men også nye besøgsrekorder! Faktisk endte juli 2020 med at blive den bedste måned nogensinde på Ringkøbing-Skjern Museum – målt på antal gæster.

### Hvad så nu?

I morgen og formodentlig år frem er der en ny virkelighed. En virkelighed med et underskud fra "det forsømte forår", hvor meget skal gentænkes, og intet er som før. En virkelighed med behov for nye former for formidling, så alt fra udstillinger til guidede ture skal gentænkes.

Fremtiden er usikker; som jeg skriver dette, er museet atter lukket ned, og smitten stiger igen i Danmark. Men vores gæster – fra både ind- og udland – har forstået vigtigheden af at bevare og vise vores fælles kulturarv. Nu ser vi så med længsel mod Christiansborg og håber, at også politikerne vil tage kulturen mere alvorligt.

### Hvad med indsamlingen?

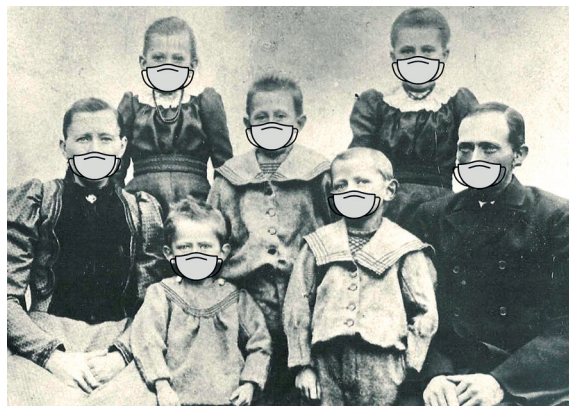
Og så var der lige den der indsamling. For en indsamling måtte vi have – faktisk er det med en smule vestjysk stolthed, jeg kan skrive, at vi var hurtigere ude end Nationalmuseet! Men det virkede vigtigt i marts, og resten af året har blot understreget vigtigheden. Det har også vist, at vores kolleger før i tiden ikke har tænkt lige så langt. Vores arkiv er gabende tomt, når man søger efter billeder fra fx den spanske syge. Så derfor var det vigtigt for mig, at vi skulle gemme til eftertiden. Til når nogen om 100 år vender blikket mod 2020 og spørger: "Var det år virkelig så forfærdeligt?"

På Ringkøbing-Skjern Museum har vi gennem de seneste måneder været så heldige, at mange har støttet og



*Nye restriktioner har i hele 2020 ramt os. I efteråret gik vi på museet fra at anbefale mundbind, til det blev et krav fra myndighedernes side, til selv at sælge mundbind med logo. Her er det en af vikingerne – dog af træ – på Bork Vikingehavn, der bærer de nu så ikoniske blå mundbind.*





Da mundbind blev et krav på museets besøgssteder, gjorde vi museets gæster opmærksomme på dette med et glimt i øjet. Her er det "nissetapetet" på Kaj Munks Præstegård, Abeline og hendes familie fra Abelines Gaard samt Simon Sommer med familie ved Fahl Kro, der alle har fået mundbind på.





sendt ind til vores indsamling. Vi har modtaget dagbøger, fra da Danmark var lukket ned i foråret, vi har modtaget en udstilling, som en skole har lavet om Corona, én har sendt os dele af den antistof-test, som staten i september sendte ud til en række personer i håb om at kunne kortlægge, hvor mange danskere der har været smittet. Vi har modtaget masser af billeder – og sågar også nogle digte. I efteråret måtte indsamlingen endog udvides, da et af de største erhverv i Vestjylland blev nedlagt, og minkens historie også skulle gemmes. Også her har vi på Ringkøbing-Skjern Museum valgt den vestjyske vinkel og forsøger at gemme historien om, hvordan nogle fiskere ved Hvide Sande og på Holmsland Klit gik fra fiskeri til minkavl.

Også museets egne medarbejdere har bidraget til indsamlingen. Personligt har jeg indleveret et par negative svar på Coronatests, mundbindet som vi fik lavet, har vi også gemt et eksemplar af til fremtiden – og så har vi billeder, masser af billeder, der viser, hvordan vores hverdag en dag i marts blev ændret for altid.

Caroline E. Larsen kan kontaktes på [cl@levendehistorie.dk](mailto:cl@levendehistorie.dk)

### Noter

1. En kortere udgave af denne artikel er bragt i magasinet *Danske Museer* vinter 2020, årgang 33.
2. Til at starte med måtte kun ægtepar krydse de danske grænser for at besøge hinanden.



Den 10. december 2020. Museets formidlere blev afbrudt i et møde, da der igen var pressemøde. Her fik vi at vide, at museet endnu en gang skulle lukkes ned.